

५५औं अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवसको शुभकामना सन्देश

प्रधानमन्त्री

शुभकामना

काठमाडौं, नेपाल

सन् २०२१, सेप्टेम्बर ८ (२०७८ साल भद्रौ २३) का दिन मनाउन लागेको ५५औं अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवसको अवसरमा देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, शिक्षाकर्मी लगायत सम्पूर्ण दाखुभाइ दिवीक्रियोमा हार्दिक व्यक्त गर्दछु।

मुलुकको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, प्रशासनिक र भौतिक पूर्वांशकरा रूपमा लिईने शिक्षालाई मानव जीवनका लागि आवश्यक ज्ञान, सीप र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने शैक्षक प्रणालीको अभिन अड्डगका रूपमा स्वीकार गरिएको पाइन्छ। आम जनतालाई साक्षर बनाउने प्रयास स्वरूप हाल ६७.९ प्रतिशत नेपाली साक्षर रहेको तथाइकले अर्थे पनि नेपालमा साक्षरता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई यस क्षेत्रमा थप प्रभावकारी कदम चाल्नुपर्ने आवश्यकता छ। शिक्षा क्षेत्रको विगत सात दशकको प्रयाससँगै नेपाल सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणनात्मक शासन व्यवस्थामा प्रवेश गरी नेपालको संविधान जारी भई सङ्घीयताको कार्यान्वयन भइरहेको वर्तमान सन्दर्भमा सबै नागरिकलाई साक्षर बनाउन सरकारका क्रियाकलाप कोन्द्रित छन्।

गुणस्तरीय, रोजगारमूलक, व्यावसायिक र प्राचीनिक शिक्षामा जोड दिई सङ्घीयताको स्वरूप अनुरूप शिक्षालाई जनताको पहुँचभित्र राख्न सम्भायिक शिक्षा प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने कुरामा सरकारको ध्यान केन्द्रित भएको छ। कोमिटि-१९ महामारी हुँदाहुँदै पनि दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्न अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा गरेको प्रतिवहेतु कार्यान्वयन गर्ने शिक्षाको महत्वपूर्ण भूमिका रहने भएकाले नेपालले साक्षर नेपालको अभियान आगाड बढाइरहेको छ। सबै निरक्षर नेपालीलाई साक्षर बनाउनु हास्ते मुख्य लक्ष्य हो, त्यसैले हामी सबै मिलेर साक्षर नेपाल अभियानको महान् कार्यमा जुट्न जुरी छ। हाल नेपालका ७७ जिल्लामध्ये ४४ जिल्लामा साक्षर घोषणा भइसकेका छन्। निरन्तर शिक्षालाई संस्थान गर्दै आउंदा दिनमा बाँकी रहेको जिल्लाको साक्षरता अभियान सञ्चालन गरी साक्षर नेपालको घोषणा गर्नेतर सरकारका गतिविधि कोन्द्रित रहेन्दूँ।

अन्त्यमा ५५औं अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवसका अवसरमा 'मानव केन्द्रित पुनर्लाभका लागि साक्षरता; प्रविधि प्रयोगको असमानतामा न्यूनता (Literacy for a human centered recovery: Narrowing the digital divide.)' आदर्श वाक्यलाई सफल पार्न सबैको सहयोगको अपेक्षा गर्दै अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवसको पूर्ण सफलताका लागि कामना गर्दछु।

जय नेपाल!

२३ भद्रौ, २०७८

शेर बहादुर देवता

अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवस
२०७८ भद्रौ २३ (September 8, 2021)

"Literacy For a human centered recovery: Narrowing the digital divide"

मानव केन्द्रित पुनर्लाभका लागि साक्षरता; प्रविधि प्रयोगको असमानतामा न्यूनता।

नेपालमा साक्षरताको विद्यमान अवस्था

विवरण	अवस्था
१५ वर्षभन्दा माथि उमेर समूहको साक्षर जनसंख्या	जम्मा : ६७.९% पुरुष : ७८.६% महिला : ५५.७% (UNESCO, 2018)
१५-२४ वर्ष उमेर समूहको साक्षर जनसंख्या	जम्मा : ९२.४% पुरुष : ९४% महिला : ९०.९% (UNESCO, 2018)
प्रोड साक्षरता (१५-६० वर्ष)	जम्मा : ८८% (Literate Nepal Year, 2019)
विद्यालयहरू	जम्मा : ३५६७४ सामुदायिक : २७८९२ संस्थागत : ६७३२ प्रमाणपत्र : ११३०
सामुदायिक निवाल कोन्हरहू	२१११ वटा
खुला विद्यालयहरू	१२१ वटा
अनेकाचारिक प्रोड विद्यालयहरू	१७१ वटा
साक्षर घोषणा भएका जिल्लाहरू	५४ वटा
साक्षर घोषणा हुन बाँकी जिल्लाहरू - (प्रदेशमध्ये)	प्रदेश १- ताप्लेजुङ, सोलुखुम्बु प्रदेश २- सम्परी, सिलाहा, धनुषा, महोन्तरी, सल्लाही, शेतहट, वारा, पर्सा घाग्मती प्रदेश- काठमाडौं
तुम्चीनी प्रदेश- कपिलवस्तु र बाँके कालाली प्रदेश- मुगु, जुम्ला, कालालीकोट, डोल्पा सुप्र प्रदेश- कैलाली, कञ्चनपुर, डोटी, बाजुरा, बफाड	लुम्बुनी प्रदेश- मुगु, जुम्ला, कालालीकोट, डोल्पा २३ वटा जिल्लाका जम्मा स्थानीय तहहरू
२७० वटा स्थानीय तहहरूमध्ये साक्षर घोषणा भएका स्थानीय तहहरूको संख्या	२७० वटा (साक्षर घोषणा गर्न बाँकी स्थानीय तह २१८) CEHRD (non- formal Section)

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

शुभकामना

काठमाडौं, नेपाल

व्यक्तिको अन्तरनिहित प्रतिभाको प्रस्फुटन गराउने मुख्य माध्यम शिक्षा हो। नागरिकको बेटामा जागृत गमउन साक्षर हुनु प्रमुख आधारभूत आवश्यकता हो। यसको प्राप्त गर्ने व्यक्तिको जन्मसिद्ध र नेपालीको अधिकार हो। सबैको लागि शिक्षासँगै शिक्षा सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रममध्ये निरक्षरता उन्मूलन गरी विकास र सङ्गठितो यात्रामा अंग बढान रहने महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नेको छ। न्यूसैले नेपाल सरकारले साक्षर नेपाल अभियानको माध्यमबाट सबै निरक्षरतालाई साक्षर बनाउने प्रतिवहेतुका साथ विगतका वर्षबाटै विविध कार्यक्रमको माध्यमबाट यो अभियान आगाड बढाउँ आएको छ। हाल विश्व नै कोमिटि-१९ (Covid-19) को महामारीबाट आक्रान्त छ। नेपाल पाणि यसबाट अछुतो हैन। यससो असहज परिस्थितिमा शिक्षाको कार्यक्रमलाई वैकल्पिक विधि तथा प्रक्रियावाट निरन्तरता दिई साक्षरता अभियान प्रभावकारी बनाउन स्थानीय तह, प्रेदेश र केन्द्रीय समन्वय र सहकार्यको आवश्यकता रहेन्छ। निरक्षरता उन्मूलन गर्न नेपाल सरकारको अंतर्गत पूरा गर्ने अभियानमा सबै प्रदेश तथा स्थानीय तहका साथै सबै सम्बद्ध पक्षको सहयोगको निर्वाह गर्नाहिं अनुरोध गर्दछु। साक्षरतासँगै साक्षरेतर शिक्षा, आयो आजन एवं दक्षता अभिवृद्धिको कार्यक्रमलाई समर्पित रहने अभियानको आवश्यकता रहेन्छ। निरक्षरता उन्मूलन गर्न नेपाल सरकारको अंतर्गत पूरा गर्ने अभियानमा सबै प्रदेश तथा स्थानीय तहका साथै सम्बद्ध पक्षको सहयोगको निर्वाह गर्नाहिं आजको आवश्यकता हो।

राम प्रसाद श्रेष्ठ
सचिव (शिक्षा)

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

शुभकामना

काठमाडौं, नेपाल

५५औं अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवसको यस पुनीत बढीमा स्वेच्छा हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दै साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका माध्यमबाट राष्ट्रको सामाजिक र आर्थिक स्वास्थ्यराजनीका लाभावधीमा कार्यक्रममध्ये विवरस्त छ। नेपालको संविधानसँग आवाहन गरेको प्रतिवहेतु कार्यालयहरूमध्ये विद्यालयहरूमध्ये विवरत बढाइरहेको छ। जिल्लाका साक्षरता उन्मूलन परिवर्तनमा सर्वोन्नति आजानाबाट ढड्गाले आगाड बढाउने आवश्यकता रहेको छ।

साक्षर नेपाल कार्यक्रमको सफलतासँगै सरकारको एकलो प्रयोगस्थानमा आवश्यकता रहेन्छ। साक्षरताको विवरत अन्तर्वित विषय हो। महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्ग, आदिबासी सुविधाविनान, निरक्षरतालाई नामांकन आपाङ्ग प्रायोगिक विभिन्न तात्पुर्यहरूमध्ये विकासमा लाभावधी र सामुदायिक विभिन्न आवश्यकताको अवधारणा दृष्टिकोणमा कार्यान्वयितामा कार्यालयहरूमध्ये देशको सम्बन्ध र विवरण सहजाए।

मानव केन्द्रित पुनर्लाभका लागि साक्षरता; प्रविधि प्रयोगको असमानतामा न्यूनता (Literacy for a human centered recovery, Narrowing the digital divide.)'। भन्ने आदर्श वाक्यका साथ मनाउन लाईपनिक्को अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवसको यस पुनीत बढाउन गरेको परिवर्तनमा सहजाए। यसको अन्तर्गत अभियान प्रभावकारी बनाउन स्थानीय तहको आवश्यकता रहेन्छ। निरन्तरता उन्मूलन गर्न नेपाल सरकारको अंतर्गत पूरा गर्ने अभियानमा सबैको संविधानसँग आवाहन गर्न आवश्यकता रहेन्छ। यसको अन्तर्गत प्रतिवहेतुको अधिकारीहरूको विवरण।

सुरेश आचार्य
सचिव (विज्ञान प्रविधि)

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, सानोठिमी, भक्तपुर

शुभकामना

देशको मानव संसाधन विकास, आर्थिक सामाजिक विकासका लक्ष्य हासिल गर्न नेपाल सरकारले विभिन्न कार्यक्रम विगत साथै सम्बन्धित विवरण लाई राखेको छ। जिल्लाको विवरण नेपालमा सबैको संविधानसँग आवाहन ग